

7. 12. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Musí být v konkurenční doložce s jednatelem sjednáno protiplnění?

Obecně se tvrdí, že konkurence je zdravá. V jistém smyslu slova ano, přesto právo umožňuje konkurenci určitých osob vyloučit. Jedním ze zájmů podnikatele v konkurenčním prostředí je totiž ochrana před ohrožením ze strany těch, kteří nabyli informace, znalosti technologických postupů a jiné výhody, které by mohli využít k prospěchu sebe nebo jiných subjektů jak za trvání funkce nebo pracovního poměru, tak i následně po jeho skončení.

Zákon o obchodních korporacích například přímo omezuje jednatele společnosti s ručením omezeným v konkurenční činnosti po dobu výkonu jeho funkce (§ 199 ZOK). Klade se otázka, zda lze jednatele omezit v konkurenční činnosti i po zániku jeho funkce, aby tak nemohl zneužít informace, které u podnikatele získal?

Občanský zákoník taková ujednání nezakazuje, jejich přípustnost vyplývá ze smluvní svobody. Novinkou v občanském zákoníku je však regulace tzv. zakázaných konkurenčních doložek. Jednoduše řečeno, občanský zákoník vymezuje mantinely a stanoví, za jakých podmínek je konkurenční doložka v pořádku a kdy se již stává zakázanou. Právní úpravu najdeme v § 2975 ObčZ.

Jen pro pořádek dodávám, že stranou této regulace stojí konkurenční doložka sjednávaná mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem (pro období po skončení pracovního poměru). Ta má svojí speciální regulaci v § 310 zákoníku práce. V našich úvahách musíme však i tuto právní úpravu sledovat, neboť v předchozím období právě z této úpravy soudy vyvozovaly obecně platná pravidla pro všechny konkurenční doložky.

Co tedy musí být v konkurenční doložce s jednatelem sjednáno, aby byla platná? Občanský zákoník zmiňuje tyto podstatné náležitosti

- 1) území, na jakém se zakazuje soutěžní činnost (územní rozsah),
- 2) okruh činnosti (věcný rozsah, předmět činnosti), na kterou tento zákaz spadá,
- 3) okruh osob (personální rozsah).

Chybí-li jedna z těchto náležitostí, je konkurenční doložka neplatná.

Jak vidno, o tom, že by podnikatel musel jednatelem poskytovat určité protiplnění za to, že bude zákaz konkurence dodržovat, se v občanském zákoníku nic nepíše. Povinnost vyplácet toto protiplnění však známe ze zákoníku práce, který přímo stanoví, že součástí konkurenční doložky je povinnost

zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci přiměřené peněžité vyrovnání, nejméně ve výši jedné poloviny průměrného měsíčního výdělku za každý měsíc, v němž dodržuje zákaz konkurence.

Může tedy být s jednatelem sjednána platná konkurenční doložka i bez protiplnění? Proti sobě stojí dva závěry. První říká - ano, občanský zákoník protiplnění nepožaduje. Druhý říká - pozor, není to tak jednoduché, judikatura již dříve dospěla k názoru, že protiplnění potřeba je. Bylo tomu ještě v době, než byla konkurenční doložka upravena v zákoníku práce. Nejvyšší soud vyslovil tezi, že povinnost v podobě zdržení se výkonu konkurenční činnosti, je podmíněna plněním druhé strany - určitou formou kompenzace (NS 21 Cdo 1276/2001), která povinnému přináší hospodářský prospěch přímo v době dodržování zákazu (NS 21 Cdo 249/2005). Domnívám se, že i když je nyní legislativně situace odlišná (základní limity vymezuje občanský zákoník), judikatura od těchto svých závěrů neustoupí.

Zde jsou mé argumenty.

Byť se výše uvedená judikatura vztahuje k oblasti pracovního práva, její závěry byly již dříve přeneseny i do obchodní oblasti (např. v rozhodnutí NS 23 Cdo 4192/2008 čteme, že konkurenční doložka musí být sjednána tak, aby byla spravedlivě přiměřená a vzájemně vyvážená pro obě strany). I pro obchodní vztahy byla absence ujednání o kompenzaci za dodržení zákazu konkurence indikátorem nevyváženosti a nepřiměřenosti konkurenční doložky, byť ne vždy byla tato absence důvodem pro vyslovení neplatnosti (srov. NS 23 Cdo 3001/2013).

Občanský zákoník sice nepožaduje protiplnění výslovně, ale zároveň obecně zakazuje nepřiměřené konkurenční doložky (§ 2975 odst. 3 ObčZ). Konkurenční doložku uzavřenou podle občanského zákoníku je vždy třeba zkoumat jako celek, aby ve výsledku nedošlo k nepřiměřenému ztížení povinného v jeho právu získávat prostředky na živobytí vlastní prací. Nepřiměřenost může být indikována právě nevyvážeností vzájemných práv a povinností, tedy absencí ujednání o kompenzaci. Lze tedy doporučit, aby kompenzace byla spíše ujednána, přičemž lze využít např. dohody o uzavření budoucí kompenzační smlouvy (srov. NS 29 Cdo 1053/2007).

Závěr

Konkurenční doložku uzavřenou podle občanského zákoníku je vždy třeba zkoumat jako celek, aby ve výsledku nedošlo k nepřiměřenému ztížení povinného v jeho právu získávat prostředky na živobytí vlastní prací. Otázku možné nepřiměřenosti sice nelze opřít toliko o chybějící ujednání kompenzace, ale tato skutečnost může indikovat nevyváženost vzájemných práv a povinností. Následkem je vznik práva dovolat se zásahu soudu v souladu s § 2975 odst. 3 ObčZ. Proto lze sjednání přiměřeného protiplnění (kompenzace) jen doporučit.

JUDr. Petr Bezouška, Ph.D.,
Of Counsel

[PRK Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)